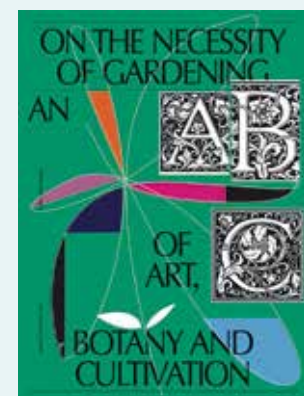

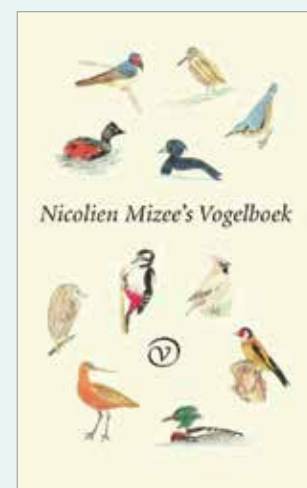
On the Necessity of Gardening. An ABC of Art, Botany and Cultivation, Laurie Cluitmans (red.), Valiz, Amsterdam 2021, 240 pp, prijs € 29,90 ISBN 978 94 932 4600 3

Er lijkt een botanische revolutie gaande in kunstenland. Veel kunstinstellingen zijn in de ban van groen, zo ook het Centraal Museum in Utrecht waar nog tot 1 mei een grote tentoonstelling te zien is over de relatie tussen kunst en tuinen. De bijbehorende Engelstalige publicatie biedt de dynamiek die bij het tuinieren hoort, maar die in de tentoonstelling niet overal even goed uit de verf komt. Een speels tuin-abc vormt de rode draad in dit lijvige boekwerk. Zo staan Derek Jarman en Gertrude Jekyll gebroederlijk naast elkaar bij de letter J, en bij de T worden niet alleen tijd en taxonomie, maar ook de alom aanwezige trampoline behandeld. Her en der staan messcherpe essays over cultureel-maatschappelijke vraagstukken rondom de tuin, om enkele pagina's verder weer dieper in te gaan op de bloemschilder Roelant Savery. Deze afwisseling tussen kritiek en reflectie, tussen historisch en hedendaags – overigens met veel ruimte voor pagina-vullende afbeeldingen – heeft een niet-alledaags boek opgeleverd dat nieuwe perspectieven biedt op de verwevenheid tussen beeldende kunst en tuinieren. *Marjolein Geraedts*

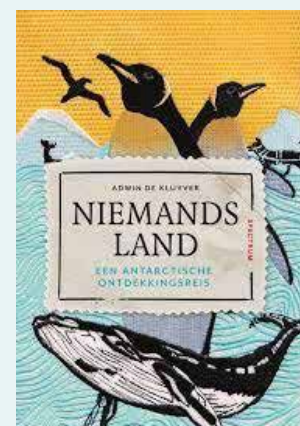
Nicolien Mizee's Vogelboek, Uitgeverij Van Oorschot, Amsterdam 2021, 256 pp, prijs € 24,50 ISBN 978 90 282 1313 5

Dit boek bevat tientallen illustraties van en teksten over Nederlandse vogels van Nicolien Mizee die we ook kunnen kennen van romans, columns, een detective en meer. Mijn absolute favorieten in haar oeuvre zijn de vier boeken met faxen aan Ger: merkwaardige, bijzondere literatuur. Ik bedoel maar, de tekst zit in dit vogelboek ook wel snor. De korte beschrijvingen van de waargenomen vogels zijn levendige observaties tijdens wandelingen samen met vriend/man-vogelaar Rob. Welke vogels ze heeft gezien houdt Mizee al jaren bij in notitieboekjes. Tussen de eerste vogel in het boek, een zeeoerwacht, op 4 november 2006 en de laatste, een grote alexanderparkiet op 31 december 2020, heeft ze zich van amateur tot kenner ontwikkeld. In de illustraties zit niet veel ontwikkeling. De kleurpotloodtekeningetjes van de vogels die Mizee tijdens de wandelingen heeft gezien, in vogelgidsen heeft opgezocht en daaruit heeft nagetekend zijn in die 14 jaar nauwelijks veranderd, ze zijn even onhandig gebleven. Geef niet, dat is ook niet de functie van dit boek. Vogelgidsen zijn er genoeg, dit is een sympathiek persoonlijk verslag. *RMG*

Niemandland. Een Antarcische ontdekkingsreis, Adwin de Kluiver, Uitgeverij Unieboek / Het Spectrum, Amsterdam 2021, 382 pp, prijs € 22,99 ISBN 978 90 003 5912 7

Het barre gebied van de Zuidpool trekt allerlei wetenschappers, ontdekkingsreizigers, gelukszoekers, pinguïns en andere vreemde vogels aan, zoals de documentaire *Encounters at the End of the World* (W. Herzog, 2007) al liet zien. Even intrigerend, maar dan in boekvorm en met andere hoofdrolspelers plus historische vergezichten, is *Niemandland*. Al op de eerste pagina zit je als lezer in een angstaanjagende storm op zee, in het spoor van de Japanse antiheld Nobu Shirase die aan het begin van de vorige eeuw een expeditie naar de Zuidpool ondernam. De reisnotities van historicus De Kluiver die als bemanningslid op een driemaster langs de Antarcische kust zeilt zijn verweven met verhalen over mensen en dieren op dit ijzige continent dat aan niemand toebehoort. Al lezend reis je door tijd en genadeloze natuur, langs opvallend veel locaties met vrouwelijke namen; lotgevallen van de eerste Nederlander op het continent (een Rotterdamse kunstschilder en illustrator); mislukte pogingen tot kolonisatie door de nazi's, de eerste foto's van de volledige Antarcis vanuit de ruimte en nog veel meer. Smeuïg verteld. *KS*

Bunzing, hermelijn en wezel, Edo van Uchelen, KNNV Uitgeverij, Zeist 2021, 180 pp, prijs € 24,95 ISBN 978 90 501 1820 0

Er zijn dieren die je zelden tegenkomt, eigenlijk alleen maar wanneer ze onvoorzichtig de weg zijn overgestoken. Voor bunzingen en wezels geldt dat zeker, die komen weliswaar redelijk vaak in tuinen voor maar zorgen ervoor dat ze uit het zicht blijven. Een dode hermelijn heb ik nog nooit langs de weg gevonden, wel werd ik ooit 's ochtends zittend voor mijn tent begroet door een hermelijn die nieuwsgierig poolshoogte kwam nemen. Ook verrasten we eens een wezel die een van de jonge hazen in onze tuin onder het hek door probeerde te slepen. Een bunzing, de grootste van de drie, kom je nog het vaakst levend tegen, meestal in de tamme vorm, de fret. Hermelijn en wezel zijn kleiner en minder gemakkelijk uit elkaar te houden. Alles wat er over deze fascinerende, watervlugge kleine rovers te weten valt is in dit boek bijeengebracht. Met uitstekende foto's en enkele verhelderende tekeningen, maar de grappig bedoelde illustraties zijn te flauw voor woorden en doen afbreuk aan het verder uitstekend verzorgde boek. *LD*

Raining Stories. Netherlands Pavilion Dubai World Expo, Marie-Thérèse van Toor e.a., nai010 publishers, Rotterdam 2021, 129 pp, prijs € 29,95 ISBN 978 94 620 8669 2

Voor het eerst organiseert een van de golfstaten een wereldtentoonstelling en het Nederlandse paviljoen staat in deze catalogus centraal – een indrukwekkende kegel waarop en waarin natuurlijke biotopen worden nagebootst, een concept van Michiel Raaphorst en Rudolph Eilander van bureau V8 Architects. Het gaat om het zichtbaar maken van een circulaire samenhang tussen waterhuishouding, de opwekking van energie en voedselproductie. De benadering biedt perspectieven op onder meer de vraag hoe de woestijn in dit onherbergzame gebied vruchtbaar gemaakt kan worden. Bezoekers worden getraceerd op een feest voor de zintuigen: de kegelberg is begroeid met voedsel, aan de binnenkant gedijen paddenstoelen, ondergronds regent het. De vormgeving is spectaculair, tot en met de 'schoorsteen' waar geen rook uitkomt maar emissies die bijdragen aan de circulatie van lucht en vochtigheid. Daarnaast valt er veel te beleven aan geuren, geluiden en projecties. Deze volop geïllustreerde catalogus heeft een goed leesbare Engelse tekst. *KS*

Veldgids Vogels vergelijken - Herken soorten die op elkaar lijken, Harvey van Diek, KNNV Uitgeverij, Zeist 2021, 192 pp, prijs € 29,95 ISBN 978 90 501 1821 7

Nog aangenamer dan naar wilde vogels kijken is te weten welke soorten je ziet. En daar schuilt vaak de moeilijkheid. Niet alleen zijn ze letterlijk vliegensvlug en moet je snel alle details tot je laten doordringen, veel soorten lijken ook nog eens op elkaar. Het gevolg is bladeren in vogelgidsen. Hoe handig is het om dubbelgangers overzichtelijk naast elkaar te zien afgebeeld, met in één oogopslag de belangrijkste verschillen. Deze vogelgids richt zich op deze vorm van determinatie en is reuze handig. Zo kon ik gemakkelijk de kepen van de vinken scheiden die zich op de voedertafel verdringen. Zoals ik graag zie van de KNNV is ook dit weer een solide uitgevoerde veldgids met een harde kaft. De tekst is bondig en hoewel ik geen QR-code meer kan zien, zijn de in dit boek opgenomen exemplaren wel nuttig. Daarmee is het specifieke geluid via de mobiel te beluisteren. Bij elke natuurliefhebber in het bijzonder zou dit naslagwerk onder handbereik moeten staan. *BK*

Vogels. De veranderende kijk op vogels in de kunst, Dr. Roger J. Lederer, Noordboek | HL Books, Gorredijk 2021, 224 pp, prijs € 39,95 ISBN 978 90 561 5807 1

Er staan 40 door vogels gefascineerde kunstenaars uit de hele wereld in dit boek beschreven, vanaf de 17e eeuw tot nu, verdeeld over 10 hoofdstukken. De inleiding vat het belang van het afbeelden van vogels kort samen: symboliek, techniek, wetenschap, kunst. Ornitholoog Roger Lederer legt uit hoe vogelafbeeldingen de laatste 400 jaar zijn veranderd. Al ruim 40 jaar bestudeert hij vogels, schreef er een aantal boeken over (en een leuk blog, zie bijvoorbeeld Ornithology.com/2021/11). Na Hoofdstuk 1. Vlaams/Nederlandse Barok (hoera: Fabritius' puttertje) en 2. Vroege Engelse kunstenaars met nogal volle anekdotische taferelen volgen vanaf Hoofdstuk 3. na 1680 de vogelportretten. Eén of meerdere gedetailleerd weergegeven vogels op een blad (de bladen helaas zonder formaatvermelding) in een min of meer natuurlijke omgeving is de overeenkomst: gelijkend van opzet maar onderling zeer verschillend. Dat maakt het boek heel boeiend. De informatie over de afzonderlijke kunstenaars is interessant, kort maar niet oppervlakkig, de tekst is prettig leesbaar, goed vertaald. De grote afbeeldingen zijn prachtig geproduceerd. Mooi boek! *RMG*

Zakboek voor de kippenhouder, Sander Bauwens, Lannoo, Tielt 2021, 176 pp, prijs € 19,99 ISBN 978 94 014 7193 0

'Alles wat je moet weten als je een kip in huis haalt' is de ondertitel. Het geeft al aan hoe populair kippen houden de afgelopen tijd is geworden, maar soms wordt de eerste stap nogal onbezonnen gedaan. Het boekje begint (hopelijk onbedoeld) enigszins afschrikwekkend met een hoofdstukje waarin als eerste coccidiose, ectoparasieten en endoparasieten worden genoemd, aandoeningen en plagen die een kippenhouder het liefst ver buiten de deur houdt. Vervolgens komen andere zaken aan de orde waarmee je rekening moet houden – overlast voor de burens, agressieve hanen, kindvriendelijkheid, tijd- en ruimtebeslag, samengaan met andere dieren. Hoe vind je het voor jou meest geschikte ras, hoe bouw je een ren en een nachthok, welke materialen zijn geschikt om als bodembedekking te gebruiken? Water en voeding, de eerste aanschaf, gedrag van en de omgang met kippen, het komt allemaal langs, evenals ziekten en plagen en het laten uitbroeden van eieren. Alles wat je moet doen en laten om gezonde en tevreden kippen te houden wordt in overzichtelijke teksten met veel verhelderende illustraties verduidelijkt. Handig boekje! *LD*

